

Будь які дії із впровадження нового обладнання, відкриття доступу до нових програмних засобів і ресурсів мають супроводжуватись відповідним підвищенням кваліфікації викладацького та управлінського складу навчальних закладів. Для цього необхідно надати організаційне і фінансове забезпечення навчального процесу та сертифікації рівня володіння ІКТ.

Впровадження технологій електронного навчання має підтримуватись на рівні держави не тільки фінансово, але й шляхом удосконалення нормативно правової бази щодо можливостей їх використання в різних формах навчання, в тому числі і в дистанційній формі.

Збільшення кількості програмних засобів навчального призначення, забезпечення вільного доступу до них має супроводжуватись заходами безпеки щодо несанкціонованого доступу до цих засобів та забезпеченням захисту авторських прав і об'єктів інтелектуальної власності в цій сфері.

Підвищення ефективності використання ІКТ в освіті має супроводжуватись моніторингом досягнень у цій сфері, який спиратиметься на міжнародні методики і індикатори, а також на позитивний практичний досвід європейських країн.

Перспективність даного процесу обумовлюється тотальною інформатизацією суспільства, переходом його від виробничих форм життєдіяльності до наукомістких, які дозволяють працювати з надзвичайно великими обсягами інформації за відносно короткий час.

Список використаних джерел

1. Вакарчук І. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: тези доповіді Міністра освіти і науки України Івана Вакарчука / Іван Вакарчук // Освіта. - 2009. - 24 червня - 1 липня. – С. 3–4.
2. Євтух М. Б. Забезпечення якості вищої освіти - важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / М. Б. Євтух, І. С. Волощук // Педагогіка і психологія. - 2014. - № 1. - С. 70–74.
3. Кремень В. Інноваційність і освіта / В. Кремень // Позакласний час. - 2009. - № 11 - 12. - С. 36–38.
4. Ніколаєнко С. Управління якістю і доступністю освіти - запорука інноваційного розвитку України / С. Ніколаєнко // Директор школи, ліцею, гімназії. - 2013. - № 6. - С. 27–31.
5. Олійник А. Поняття й реальність процесу інноваційного розвитку освіти в Україні в контексті Болонських декларацій // Вища освіта України, 2007. - № 1.– С. 42–49.

Стрілець Світлана Іванівна, д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ (ТЕНДЕНЦІЙ) У СФЕРІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Створення та поширення новацій в системі вищої освіти зумовлено рядом об'єктивних факторів: появою державних стандартів освіти; профілізацією та індивідуалізацією освітнього процесу; концепцією національного виховання дітей та молоді; авторськими навчальними програмами, підручниками, посібниками, виховними та управлінськими системами й технологіями; варіативними системами навчання (розливальна, модульно-розвивальна, диференційована тощо); методами проектування та моделювання життєтворчості особистості, діалоговою формою спілкування суб'єктів навчально-виховного процесу; рейтинговою системою оцінювання навчальних досягнень студентів; модернізацією змісту, форм і методів управлінської діяльності керівників закладів освіти; варіативними моделями структури управління; появою авторських закладів освіти тощо.

Відтак у процес впровадження змін на теоретичному та практичному рівнях активно включилися провідні ВНЗ України на основі розвитку їх самостійності, розширення зв'язків і відносин зі школою, іншими вишами та спорідненими організаціями. Враховуючи зміни у законодавчо-правовій базі вищої освіти України, шукаючи нових підходів до її організації, відповідно до напрямку інтеграції до Європейського освітнього простору, основна вимога якого – забезпечення якісної вищої освіти, вчена рада університету ухвалила низку положень, зокрема, "Положення про організацію освітнього процесу в Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т.Г. Шевченка". Документ містить шість блоків питань, якими регламентовано роботу вищого закладу, зокрема: I. Загальні положення. II. Нормативно-правова база організації освітнього процесу. III. Форми навчання в університеті. IV. Форми організації освітнього процесу. V. Навчальний час студента, облікові одиниці навчального часу студентів. VI. Робочий час викладача.

Новацією є введення до нормативно-правової бази організації освітнього процесу індивідуального навчального плану студента, що складається на кожний навчальний рік і затверджується директором інституту/деканом факультету. Він розробляється на підставі робочого навчального плану і включає всі нормативні дисципліни та частину вибіркового навчального дисциплін, вибраних студентом з обов'язковим урахуванням структурно-логічної схеми підготовки. Ціннішим є також застереження, що невиконання індивідуального навчального плану здобувачем вищої освіти передбачає повторне вивчення дисциплін, включених до навчального плану.

Слід зауважити, що потребує уточнення або виокремлення дистанційна форма навчання, включена як підвид до заочної форми. Крім того, цікавою є пропозиція про вечірню форму навчання. Однак це лише на рівні декларації, неописаним лишається положення про цю форму навчання, адже це специфічна форма, що вимагає додаткових викладацьких зусиль, матеріально-технічних внесків та ліцензування.

Інноваційним у Положенні також є пропозиція в окремих випадках лабораторні заняття проводити в умовах реального професійного середовища (наприклад, у школі, на виробництві, в наукових лабораторіях). Викладачі кафедр дошкільної та початкової освіти ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка уже мають досвід такої роботи. Зокрема, періодично практичні заняття з кафедральних дисциплін проводяться у навчальних закладах міста Чернігова та області.

Відповідаючи на виклики освітнього процесу щодо посилення статусу самостійності вищого навчального закладу в Україні, вчена рада розробила та ухвалила 2014 р. "Положення про екзаменаційну комісію Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка" та "Положення про диплом з відзнакою Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка". Підкреслено, що документи розроблені відповідно до законів України "Про вищу освіту", "Про освіту", "Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності", Постанови Кабінету міністрів України "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій", державних та галузевих стандартів освіти, стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти, інших нормативних актів України з питань освіти, Статуту Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка.

"Положення про екзаменаційну комісію Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка" складається із п'яти розділів, кожен із яких містить необхідну інформацію задля успішної та плідної діяльності комісії. Варто наголосити, що чітко прописані обов'язки голови екзаменаційної комісії (далі – ЕК), зауважено, хто може бути заступником голови ЕК, який склад ЕК і кому не дозволено її очолювати. Ціннішою є інформація про захист кваліфікаційних робіт, вимоги до керівника, до рецензентів, вказівки на регламент щодо захисту, додаткові відомості про са-

мий захист тощо. Нововведенням є окремі преференції для секретаря ЕК та його обов'язки. У документі ґрунтовно зазначено, як необхідно організувати роботу апеляційної комісії, що створюється з метою вирішення суперечливих питань, пов'язаних з проведенням атестації.

Доречно також розробити "Положення про випускню кваліфікаційну роботу магістра". На нашу думку, у документі слід викласти структуру, правила оформлення кваліфікаційних робіт, загальноприйняті вимоги. Застерігаємо, що ці вимоги носитимуть рекомендаційний характер, можуть бути конкретизовані і доповнені кожною кафедрою, виходячи із специфіки досліджень і здобутих експериментальних результатів. Подібне положення усуне низку неузгоджених питань щодо кваліфікаційних робіт, що виникають навіть у межах одного факультету, крім того, уніфікує розбіжності між членами кафедр, допоможе конкретизувати діяльність керівників кафедр та наукових керівників.

До сучасних тенденцій розвитку освіти відносяться такі, як: диверсифікація, інтернаціоналізація, індивідуалізація, розвиток випереджальної і безперервної освіти, її інтенсифікація і комп'ютеризація, а також розвиток принципів циклічності і багатоступеневості. Усі ці тенденції повинні сприяти зростанню якості освіти у відповідності з сучасними вимогами соціально-економічного розвитку суспільства. Диверсифікація проявляється в розширенні різноманітних підходів до змісту освіти, з розвитком нових дисциплін і спеціальностей, форм навчання, методів і технологій освіти. На цій основі виникає нова якість спеціальностей та дисциплін, методів і технологій в управлінні освітою. Диверсифікація освіти проявляється в різних її характеристиках – організації, методології, методиці, технології, контролі знань.

Не менш важливою тенденцією є індивідуалізація навчання, націлена на те, щоб перейти від сформованої в минулому системи однакового навчання для всіх до сучасної якісної освіти для кожного. Такий підхід може бути здійснений за допомогою розробки різних освітніх програм у відповідності з індивідуальними можливостями, як студентів, так і викладачів. В умовах індивідуального навчання значна увага приділяється розвитку вміння самостійно вчитися, здатності до самостійної когнітивної діяльності з використанням сучасних і перспективних інформаційних технологій. Із метою систематизації навчальної інформації, створення можливостей навчання у зручний час та забезпечення інтерактивної взаємодії було розроблено електронний методичний комплекс з курсу "Методика навчання освітньої галузі "Математика", який упроваджується в освітній процес факультету початкового навчання в середовищі Moodle. Даний комплекс створено відповідно до загальноновизначених вимог та з урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Програмне забезпечення платформи написано мовою PHP з використанням безкоштовних загальнодоступних баз даних. Платформу Moodle можна встановити на будь-яку операційну систему (MS Windows, Unix, Linux). Ця структура реалізована у вигляді шаблону в системі Moodle і може використовуватися як прототип для розгортання системи дистанційного навчання конкретного ВНЗ. Зокрема, у Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка платформу Moodle встановлено на операційну систему MS Windows. Враховуючи сказане, зазначимо, що систему Moodle можна використовувати не лише для організації дистанційного навчання у ВНЗ, але й для підтримки традиційного навчального процесу вищої школи за змішаною (комбінованою) моделлю.

Аналіз стану проблеми показує, що система вищої педагогічної освіти може ефективно функціонувати на інноваційних основах, що істотно відрізняються від сформованих стереотипів, при цьому визначальною умовою успіху та результативності діяльності системи такої освіти як взаємозалежного комплексу виступає ефективне управління цим процесом на сучасній науковій основі.

Тож педагогічна інноватика полягає у постійному пошуку і впровадженні нових, максимально ефективних технологій навчання і виховання, результатом яких має бути формування високоадаптованої до змінних умов, активної, діяльної, творчої особистості, яка вміє аналізувати, долати будь-які труднощі. Проте орієнтація на нове, пошук і впровадження нового не є самоціллю педагогічної інноватики. Передусім вона спрямована на забезпечення адекватності навчально-виховного процесу і його результатів вимогам суспільства.

Запропоновані матеріали відображають основні трансформації в освіті України, а досвід факультету початкового навчання спирається на очікувані результати реалізації нового навчального процесу. У рамках тез спробували відобразити стратегічні напрями реформування вищої університетської освіти в Україні.

Безумовно, інноваційний характер пропонованих змін ще потребує оцінки нашого освітнього співтовариства, що цілком виправдано. Своє завдання бачимо в тому, щоб показати нові підходи і технології, що дозволяють узгодити освітній простір вищої вітчизняної освіти в цілому та університету зокрема з реаліями сьогодення.

Список використаних джерел

1. Стрілець С. І. Інновації у вищій педагогічній освіті: теорія і практика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [2-ге вид., допов. і переробл.] / С. І. Стрілець. – Чернігів: ФОП Лозовий В. М., 2015. – 544 с.
2. Стрілець С. І. Основи роботи в середовищі Moodle. Навчальний посібник / С.І. Стрілець, Т.П. Запорожченко. – Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2015. – 60 с.

Турчин Тамара Миколаївна, д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики мистецького навчання

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, м.Чернігів, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

Суспільно-політичний рівень країни сьогодні викликає гостру потребу у формуванні гармонійно розвиненої, соціально активної, толерантної людини з високими духовними якостями, здатної до саморозвитку і самовдосконалення. Навчальний процес на уроках музики має бути гуманізований і спрямований на підготовку фахівців до особистісно орієнтованого навчання і виховання учнів через освоєння ними відповідних технологій.

Креативність сучасного учителя музики в школі має розглядатись як пошук неординарних, нестандартних прийомів, методів та форм роботи з музичного навчання і виховання учнів, розкриття їх потенційних музичних здібностей, мислення, уяви, фантазії. Особливості модернізації фахової мистецької освіти висвітлено у роботах В.Горлинського, О.Ковальова, Г.Ніколаї, Г.Падалки, О.Щолокової та ін.

Необхідним чинником модернізації загальної музичної освіти в Україні ми вважаємо наукове обґрунтування провідного педагогічного підходу щодо її пізнання і впливу на оновлення та прогресивний розвиток. В якості такого визначено гуманно-естетичний підхід, який зумовлено, по-перше, зростанням людського фактору у цивілізаційних процесах, по-друге, визнанням ролі естетичного начала у формуванні особистості школярів. Сутність гуманно-естетичного підходу до модернізації музичної освіти полягає у реалізації впливу музичної діяльності на особистісний розвиток учнів шляхом спонукання їх до естетичного переживання гуманістичних цінностей життя і мистецтва. В сучасних умовах учитель повинен перестати бути над учнем, жорстко регламентувати і одночасно визначати його розвиток і пізнання. У справжнього учителя уроки не для